Europos Parlamentas
2024-2029

Užsienio reikalų komitetas

2024/0000(INI)

15.10.2024

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl 2024 m. metinio pranešimo dėl bendros užsienio ir saugumo politikos įgyvendinimo
(2024/0000(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: David McAllister

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 15

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl 2024 m. metinio pranešimo dėl bendros užsienio ir saugumo politikos įgyvendinimo (2024/0000(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos 14, 16, 21, 24, 36 ir 41 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinį susitarimą dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo[1],

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 20 d. Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai (Komisijos pirmininko pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis) ataskaitą „Bendros užsienio ir saugumo politikos ataskaita. Mūsų prioritetai 2024 m.“,

– atsižvelgdamas į dokumentą „Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis – Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo“, kurį Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. kovo 21 d.,

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 22 d., 2024 m. balandžio 18 d. ir 2024 m. birželio 27 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas,

– atsižvelgdamas į kovo 18 d., balandžio 22 d., gegužės 24 d., birželio 24 d. ir liepos 22 d. Užsienio reikalų tarybos išvadas,

– atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 22 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2021/509, kuriuo nustatoma Europos taikos priemonė ir panaikinamas Sprendimas (BUSP) 2015/528[2],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0000/2024),

A. kadangi geopolitinių pokyčių tempas yra dramatiškas: autokratiniai subjektai imasi individualių ir suderintų veiksmų, kad pakenktų taisyklėmis grindžiamai tarptautinei tvarkai ir jos daugiašalėms organizacijoms; kadangi sparčiai daugėja konfliktų ir vis labiau normalizuojamas jėgos naudojimas kaip priemonė tiek valstybinių, tiek nevalstybinių subjektų politiniams tikslams siekti;

B. kadangi geopolitinė aplinka, kurioje veikia ES, išryškino poreikį imtis platesnio užmojo, patikimesnių ir vieningesnių ES veiksmų pasaulinėje arenoje ir atkreipė dėmesį į tai, kad valstybės narės turi parodyti reikiamą politinę valią iš naujo apibrėžti bendrą

[1] OL L 433I, 2020 12 22, p. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.
[2] OL L 102, 2021 3 24, p. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/509/2024-03-18.

užsienio ir saugumo politiką (BUSP), kad ji būtų visaverte Europos politikos sritimi; kadangi vykdydama išorės veiksmus ES turėtų vadovautis ES sutarties 2 straipsnyje, 3 straipsnio 5 dalyje ir 21 straipsnyje įtvirtintomis vertybėmis ir principais, kurie paskatino pačios ES sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą; kadangi atitinkamai ES visame pasaulyje turėtų ginti laisvę ir demokratijos standartus, taip pat žmogaus teisių visuotinumą;

C. kadangi šiame pranešime pirmiausia apžvelgiama Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio metinė ataskaita dėl BUSP, o tada ji papildoma Parlamento pozicijomis dėl BUSP tikslų 2025 m.; kadangi taip pranešime išsamiau nagrinėjami visų pirma šie klausimai: 1) Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pasaulinės pasekmės, 2) konfliktai ir taika Artimuosiuose Rytuose, 3) bendradarbiavimas su bendraminčiais partneriais ir 4) bendras ES veiksmų užsienyje matomumas; kadangi ateities perspektyvomis grindžiamoje Parlamento pozicijoje dėl BUSP galiausiai pateikiami pagrindiniai reikalavimai, susiję su kita daugiamete finansine programa (DFP) ir DFP parlamentine priežiūra;

D. kadangi BUSP srityje Europos Parlamentas vykdo politinės kontrolės ir konsultavimo funkcijas; kadangi šioje politikos srityje jis kartu su Taryba vykdo biudžetinę funkciją, išskyrus atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia, kad išlaidas padengia valstybės narės; kadangi Europos Parlamentas turi visapusiškai naudotis visa savo kompetencija, kad būtų padidintas BUSP demokratinis teisėtumas; kadangi kitos institucijos turi atitinkamai pakoreguoti savo bendradarbiavimą su Europos Parlamentu;

I. Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio 2024 m. metinė ataskaita

1. pažymi, kad ataskaita Europos Parlamentui buvo pateikta 2024 m. birželio 20 d.; primena, kad ataskaita turėtų būti grindžiama ateities perspektyvomis; toliau pateikia pastabas dėl kelių pokyčių, kuriuos savo ataskaitoje akcentavo Komisijos pirmininko pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis;

2. visų pirma teigiamai vertina tai, kad:

   – 2023 m. pabaigoje sėkmingai užbaigtas Albanijos *acquis* peržiūros procesas; pakartoja raginimą nedelsiant pradėti kitą derybų etapą; pabrėžia, kad reikia dar intensyviau įgyvendinti reformas, kad būtų pašalinti likę trūkumai, susiję su pagrindiniais principais;

   – pradėtos derybos su Bosnija ir Hercegovina; ragina valdžios institucijas imtis visų atitinkamų veiksmų, nustatytų 2022 m. spalio 12 d. Komisijos rekomendacijoje; griežtai nepritaria Serbų Respublikos vadovybės pasikartojančiai kiršinančiai retorikai ir separatistiniams įstatymams bei politikai ir atsižvelgdamas į tai primena, jog svarbu, kad ES karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje (EUFOR ALTHEA) veiksmai būtų matomi;

   – daroma pažanga Belgrado ir Prištinos dialoge, visų pirma judėjimo laisvės ir energetikos srityse; apgailestauja dėl nepakankamos pažangos įgyvendinant normalizavimo planą ir ragina dėti pastangas bei suteikti pajėgumų siekiant normalizuoti santykius ir plėtoti ES tarpininkaujamą dialogą;

– Juodkalnija daro pažangą siekdama tenkinti ES *acquis* 23 ir 24 skyrių tarpinius kriterijus; ragina šalį toliau daryti pažangą įgyvendinant su ES susijusias reformas ir sparčiai jas įgyvendinti;

– 2023 m. pabaigoje sėkmingai užbaigtas Šiaurės Makedonijos peržiūros procesas; ragina nedelsiant pradėti kitą derybų etapą; ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę konstruktyviai bendradarbiauti su kaimyninėmis šalimis, kad būtų pašalintos likusios kliūtys siekiant pažangos stojimo derybose;

– sėkmingai atnaujintas ES ir jos partnerių Vakarų Balkanuose dialogas BUSP klausimais, taip pat teigiamai vertina šių partneryščių svarbą taikai ir saugumui; primena, kad ES plėtra yra geostrateginė investicija, reikalaujanti tiek ES, tiek plėtros šalių įsipareigojimo joms siekiant narystės; atsižvelgdamas į tai primena, kad ir toliau reikia įgyvendinti reformas, susijusias su teisine valstybe, pagrindinėmis teisėmis ir viešuoju administravimu, ir suderinti politiką su BUSP, be kita ko, sankcijų srityje;

– nuspręsta pradėti stojimo derybas su Ukraina ir Moldova; palankiai vertina tai, kad Moldovos suderinimo su BUSP lygis gerokai padidėjo: nuo 54 proc. 2022 m. iki 86 proc. 2024 m.; ragina paspartinti *acquis* peržiūrą ir laiku surengti paskesnes tarpvyriausybines konferencijas;

– Armėnija ir Azerbaidžanas deda pastangas normalizuoti savo santykius; ragina juos nedelsiant pasirašyti visapusišką taikos susitarimą;

3. ypač smerkia:

– tebesitęsiantį Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą ir vis dažnesnius Rusijos išpuolius prieš civilinius taikinius bei civilinę infrastruktūrą Ukrainoje; reikalauja, kad Rusija ir jos įgaliotosios pajėgos nutrauktų visus karinius veiksmus ir kad Rusijos vadovybė nedelsdama bei besąlygiškai atitrauktų savo karines pajėgas iš Ukrainos ir iš bet kurios kitos šalies, kurios teritorija ar jos dalys yra neteisėtai Rusijos okupuotos;

– neteisėtą Aliaksandro Lukašenkos režimą už tai, kad jis, siekdamas išlaikyti Baltarusiją savo gniaužtuose, nacionalinį suverenitetą iš esmės atidavė Kremliui;

– vis dažnesnę piktavališką veiklą, kišimąsi ir hibridinį karą, kuriuos vykdo Rusijos Federacija, jos institucijos ir įgaliotiniai, siekdami pakenkti Moldovos Respublikos demokratiniam stabilumui ir suverenumui ir juos pažeisti;

– 2023 m. spalio 7 d. grupuotės „Hamas“ visame Izraelyje įvykdytus brutalius ir beatodairiškus teroristinius išpuolius, kurie lėmė konfliktą Gazoje, darantį neproporcingai didelį poveikį civiliams gyventojams ir sukėlusį katastrofišką humanitarinę padėtį;

– Irano nuolatinį savo teisinių apsaugos įsipareigojimų pagal Bendrą visapusišką veiksmų planą (BVVP) nesilaikymą ir Irano branduolinės programos plėtojimą be jokio patikimo civiliniais tikslais paremto pagrindo;

– neteisėtą Europos piliečių sulaikymą Irane; primygtinai ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį dėti visas pastangas, kad šie piliečiai būtų išlaisvinti ir būtų nutraukta Irano įkaitų diplomatijos praktika;

– neseniai Afganistane priimtą įstatymą dėl „doros skatinimo ir ydų prevencijos“, taip pat sistemingus žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių pažeidimus, visų pirma radikalų šariato aiškinimą, kuriuo remiantis moterys pašalinamos iš viešojo gyvenimo, joms draudžiama dirbti, neleidžiama naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, jei jų nelydi giminaitis vyras, ir įgyti aukštesnį nei šeštos klasės išsilavinimą; reikalauja, kad Afganistano *de facto* valdžios institucijos panaikintų visus moterims taikomus apribojimus dėl lyties, ir pabrėžia, kad tai turi būti pagrindinė bet kokio tarptautinės bendruomenės bendradarbiavimo su Talibanu sąlyga; primygtinai tvirtina, kad turi būti išlaikytas griežtas sąlyginis bendradarbiavimas su Talibanu, grindžiamas penkiais Tarybos nustatytais bendradarbiavimo su *de facto* valdžios institucijomis kriterijais, patraukiant atsakomybėn šiuos sunkius mergaičių ir moterų teisių pažeidimus padariusius asmenis, be kita ko, taikant ribojamąsias priemones;

– vis platesnio masto ir intensyvėjančias Kinijos vyriausybės laivų ir orlaivių operacijas, kurios baugina Kinijos kaimynines šalis; smerkia vyriausybės vadovaujamą priverstinio darbo sistemą ir Kinijos nusikaltimus žmoniškumui Sindziange;

– centrinės Sahelio dalies karinių režimų Burkina Fase, Malyje ir Nigeryje sprendimą pasitraukti iš Vakarų Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (ECOWAS) – dėl to ECOWAS kilo gili politinė krizė; atkreipia dėmesį į tai, kad *de facto* baigta Europos Sąjungos BSGP misija Nigeryje (EUCAP SAHEL Niger) ir neatnaujinta Europos Sąjungos karinė misija siekiant prisidėti prie Malio ginkluotųjų pajėgų mokymo (EUTM);

– Danielio Ortegos ir Rosario Murillo autoritarinį režimą, kuris sistemingai kenkia Nikaragvos demokratinėms struktūroms; primena, kad Nikaragvos režimas palaiko tvirtus ryšius su kitais autokratiniais režimais, pvz., Irane, Venesueloje ir Kuboje; kuo griežčiausiai smerkia Kubos režimo sistemingai vykdomus žmogaus teisių pažeidimus; griežtai smerkia ir visapusiškai atmeta Venesuelos režimo suorganizuotą rinkimų klastojimą ir reikalauja, kad N. Maduro vyriausybė nutrauktų savo represijų ir išpuolių prieš pilietinę visuomenę bei opoziciją politiką;

4. sutinka su tuo, kad:

– reikia gerinti santykius su Turkija; palankiai vertina tai, kad iš dalies sumažėjo įtampa rytinėje Viduržemio jūros dalyje ir Egėjo jūroje; pakartoja, jog yra susirūpinęs dėl to, kad Turkijos užsienio politika ir toliau neatitinka ES prioritetų pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką;

– ES ir Turkijos vyriausybė turi skubiai pereiti prie abipusių svarstymų proceso, kuris padėtų sukurti abipusiškai naudingą, dinamiškesnę ir strateginę partnerystę, atsižvelgiant į svarbų Turkijos vaidmenį regione ir jos, kaip NATO sąjungininkės, svarbą;

– Turkija deda nepakankamai pastangų siekdama suderinti savo politiką su ES BUSP, be kita ko, sankcijų ir kovos su sankcijų apėjimu srityse, taip pat reikia, kad Turkija glaudžiai bendradarbiautų su pasiuntiniu ES sankcijų klausimams; griežtai nepritaria nepriimtinam Turkijos prezidento viešai reiškiamo solidarumo ir teikiamos paramos teroristinei organizacijai „Hamas“ pobūdžiui;

– Turkija raginama savo kaimynystėje siekti laikytis konstruktyvaus, o ne atkaklaus ar agresyvaus požiūrio;

– „užsienio įtakos skaidrumo“ įstatymas ir „šeimos vertybių ir nepilnamečių apsaugos“ įstatymas, taip pat Sakartvelo rinkimų kodekso pakeitimai yra nesuderinami su ES vertybėmis ir demokratijos principais; primena, kad Sakartvelo siekis įstoti į ES bus vertinamas atsižvelgiant į jo nuopelnus ir šalies sėkmę siekiant atitikti Kopenhagos narystės ES kriterijus;

– Rusijos ir Kinijos Vidurinėje Azijoje daromas spaudimas kelia susirūpinimą ir pabrėžia, kad reaguojant į tai reikia didinti ES dalyvavimą Vidurinėje Azijoje; akcentuoja ES interesą stiprinti ekonominius santykius ir politinius ryšius su Vidurinės Azijos šalimis, iš dalies siekiant spręsti sankcijų Rusijai ir Baltarusijai apėjimo problemą;

– Arktis yra geostrateginės svarbos regionas, kiek tai susiję su galimų jūrinių kelių plėtra, prieiga prie gamtos išteklių, klimato apsauga, teritorinėmis pretenzijomis, be kita ko, dėl Rusijos karinės ekspansijos Tolimojoje Šiaurėje, ir laivybos laisve bei saugumu;

II. 2025 m. BUSP tikslai

5. tolesniame skirsnyje nurodo Parlamento 2025 m. BUSP tikslus, taip papildydamas Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio metinėje ataskaitoje dėl BUSP pareikštą nuomonę;

Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pasaulinių padarinių šalinimas

6. pažymi, kad ES atsaką į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą atidžiai stebi autokratiniai subjektai visame pasaulyje ir jis turės lemiamos įtakos formuojant jų elgesį tarptautinėje arenoje;

7. ragina Ukrainą toliau daryti pažangą siekiant narystės ES naudojantis visais jai pagal Ukrainos priemonę skirtais ištekliais ir užtikrinti prasmingą savo pilietinės visuomenės dalyvavimą šio proceso įgyvendinimo ir stebėsenos etapais;

8. ragina ES ir jos valstybes nares visais įmanomais būdais teikti humanitarinę pagalbą, karinę paramą, ekonominę ir finansinę pagalbą, taip pat politinę paramą tol, kol Ukraina pasieks pergalę, kad galiausiai būtų sustabdytas Rusijos agresijos karas ir sudarytos sąlygos Ukrainai išlaisvinti visus savo žmones ir atkurti visišką kontrolę, atsižvelgiant į tarptautiniu mastu pripažintas jos sienas; ypač pabrėžia, kad reikia skubiai suteikti Ukrainai didesnius oro gynybos pajėgumus, kad ji galėtų apginti savo ypatingos svarbos energetikos infrastruktūrą artėjant žiemai, ir ragina valstybes nares nedelsiant panaikinti apribojimus naudoti į Ukrainą pristatytas Vakarų ginklų sistemas prieš teisėtus karinius

taikinius Rusijos teritorijoje;

9. ragina ES ir valstybes nares užtikrinti, kad iki šiol priimti 14 sankcijų paketai būtų veiksmingesni, ir prireikus nedelsiant patvirtinti naujus sankcijų paketus; ragina veiksmingai bendradarbiauti su bendraminčiais partneriais visame pasaulyje, kad būtų padidintas spaudimas Rusijai;

10. tvirtai remia Ukrainos Prezidento V. Zelenskio pateiktą 10 punktų taikos planą ir primena, kad bet kokia iniciatyva, kuria siekiama nutraukti Rusijos agresijos karą, turi būti grindžiama Ukrainos pateiktu indėliu ir jai galiausiai turi pritarti Ukrainos žmonės;

11. pakartoja, kad Ukraina, kaip agresijos auka, turi teisėtą teisę gintis, kaip numatyta JT Chartijos 51 straipsnyje; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį, Komisiją, Tarybą ir atitinkamas valstybes nares sudaryti sąlygas veiksmingoms Ukrainos atsakomosioms priemonėms prieš Rusiją; primena, kad Rusija pažeidė tarptautinę teisę ir kad visiškas įšaldyto Rusijos turto konfiskavimas yra tinkamas žingsnis siekiant užtikrinti, kad būtų vykdomas Rusijos įsipareigojimas laikytis tarptautinės teisės ir Ukrainai bei kitoms nukentėjusioms šalims būtų atlyginti nuostoliai, patirti dėl Rusijos agresijos karo;

12. pabrėžia, kad ES ir jos valstybės narės turi skubiai imtis iniciatyvos įsteigti specialų tribunolą, kuris trauktų baudžiamojon atsakomybėn už Rusijos Federacijos politinių ir karinių lyderių bei jos sąjungininkų prieš Ukrainą įvykdytą agresijos nusikaltimą;

13. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą sukurti skolinimo Ukrainai bendradarbiavimo mechanizmą: apskaičiuota, kad jo vertė siekia 35 mlrd. EUR, juo reaguojama į Parlamento raginimą ir jis grindžiamas Tarybos sprendimu ypatingąsias pajamas, gaunamas iš imobilizuoto Rusijos valstybės turto, nukreipti į pagalbos Ukrainai fondą ir Ukrainos priemonę, bei G7 sprendimu pasiūlyti Ukrainai 50 mlrd. JAV dolerių paskolą, užtikrintą imobilizuotu Rusijos valstybės turtu;

14. primena, kad Moldovos Respublikos saugumas yra neatsiejamai susijęs su Ukrainos saugumu, ir laikosi nuomonės, kad Moldovos Respublika yra antroji europinės gyvensenos gynybos linija; mano, kad Ukrainos ir Moldovos įstojimas į ES būtų geostrateginė investicija į vieningą ir stiprią Europą; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį stiprinti partnerystę BUSP srityje su Ukraina ir Moldova taikant konkrečias priemones, visų pirma priemones, kuriomis užtikrinamas abiejų šalių valstybinių sienų neliečiamumas;

Konflikto sprendimas ir taikos palaikymas Artimuosiuose Rytuose

15. patvirtina, kad Izraelis turi teisę gintis, kaip įtvirtinta tarptautinėje teisėje ir pagal joje nustatytus apribojimus; ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus įkaitus ir greitai visur nutraukti ugnį, kad būtų išvengta masinio bado grėsmės ir ligos epidemijos protrūkio Gazoje; primena, kad Izraelis taip pat privalo apsaugoti civilius gyventojus ir kad karinės operacijos turi būti proporcingos bei vykdomos laikantis tarptautinės humanitarinės teisės;

16. pakartoja, kad tvirtai remia dviejų valstybių sambūviu pagrįstą sprendimą, dėl kurio būtų susitarta per derybas, remiantis 1967 m. sienomis, su dviem suvereniomis,

demokratinėmis, taikiomis kaimyninėmis valstybėmis ir bendra sostine Jeruzale; smerkia tai, kad izraeliečiai dar sparčiau stato gyvenvietes Palestinos žemėje – tai yra tarptautinės teisės pažeidimas; reiškia susirūpinimą dėl didėjančio smurto, kurį vykdo Izraelio pajėgos ir ekstremistiniai naujakuriai Vakarų Krante bei Rytų Jeruzalėje; reiškia pritarimą JAV Prezidento J. Bideno trijų etapų taikos planui ir apgailestauja, kad abi šalys nenori užtikrinti jo įgyvendinimo; be to, apgailestauja, kad paskutiniai taikos derybų raundai nedavė jokių apčiuopiamų rezultatų;

17. reiškia susirūpinimą dėl didėjančios įtampos Artimuosiuose Rytuose ir dėl Irano režimo bei jo nevalstybinių veikėjų tinklo atliekamo destabilizuojančio vaidmens šiame regione; primygtinai ragina visas šalis elgtis kuo santūriau, įsipareigoti deeskaluoti padėtį ir susilaikyti nuo tolesnės eskalacijos, nes bet kokia kaina turi būti išvengta regioninio konflikto; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį bei valstybes nares toliau dėti ir stiprinti diplomatines pastangas su tarptautiniais partneriais, įskaitant Persijos įlankos šalis, siekiant skatinti skubiai deeskaluoti padėtį ir užmegzti prasmingą dialogą;

18. palankiai vertina ES sprendimą iki 2025 m. liepos mėn. vėl taikyti sankcijas Iranui, be kita ko, taikant sankcijas Iranui už bepiločių orlaivių ir raketų gamybą bei tiekimą Rusijai ir platesniam Artimųjų Rytų regionui; atkreipia dėmesį į tai, kad dar neišnaudotos sankcijų galimybės apima daug griežtesnį požiūrį į technologijų perdavimą eksportuojant produktus, kurie nepriskiriami dvejopo naudojimo kategorijai; primena, kad Europos Parlamentas paragino į ES teroristinių organizacijų sąrašą įtraukti „Hezbollah“ ir Irano Islamo revoliucijos gvardiją (IRGC);

19. pabrėžia tvirtus Irano ir Islamo revoliucijos gvardijos, jų įgaliotinių, pvz., Houthi grupuotės, Irako ir Sirijos sukarintų grupuočių ir į ES teroristų sąrašą įtrauktų organizacijų, visų pirma „Hamas“ ir „Hezbollah“ karinio sparno, ryšius; ragina Tarybą ir Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį įtraukti visą organizaciją „Hezbollah“ į ES teroristinių organizacijų sąrašą; apgailestauja dėl „Hezbollah“ išpuolių prieš Izraelį, kurie lėmė Izraelio sausumos pajėgų įsiveržimą į Libaną; yra labai susirūpinęs dėl padėties Libane ir primena, kad reikia kuo greičiau nutraukti karo veiksmus, kad būtų sukurta erdvė diplomatiniam sprendimui laikantis mėlynosios linijos, atitinkančiam Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1701, nes tai vienintelis būdas sumažinti įtampą ir tvariai stabilizuoti Izraelio ir Libano sieną;

20. pritaria tikslui bet kokia kaina užkirsti kelią Iranui įsigyti branduolinių ginklų; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad Teherano režimas aiškiai atmetė galimybę atgaivinti BVVP ir sykiu padidino savo branduolinių ginklų pajėgumus; apgailestauja dėl to, kad šiuo metu nėra nei strategijos, kuria vadovaujantis būtų siekiama įtikinti Iraną nekurti karinių branduolinių pajėgumų, nei veiksmų plano, skirto tam atvejui, jei Iranas taptų valstybe, turinčia branduolinį ginklą; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį pateikti persvarstytą strategiją dėl Irano;

21. pabrėžia, kad ES visomis turimomis priemonėmis turi padidinti savo veiksmingą dalyvavimą regione, ir ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užtikrinti, kad tai būtų jo biuro ir būsimos DFP prioritetas;

Bendradarbiavimas su bendraminčiais partneriais

22. pabrėžia, kad didėja pasaulio daugiapoliškumas ir mažėja jo daugiašališkumas; pabrėžia, kad daugiašaliai forumai – svarbiausias jų yra Jungtinės Tautos ir jų agentūros – turėtų būti laikomi pasirinktu ES bendradarbiavimo formatu; atsižvelgdamas į tai, reiškia susirūpinimą dėl didėjančios išskirtinių bendradarbiavimo formatų, kurie vis labiau konkuruoja, svarbos; kartu pažymi, kad tarptautinės institucijos ir normos vis dažniau instrumentalizuojamos; pabrėžia, kad dėl šios tendencijos ES atsidūrė subtilioje padėtyje, nes reikia išlaikyti pusiausvyrą tarp būtinybės taikyti plačią bei įtraukią daugiašališkumo koncepciją ir pirmenybės teikimo bendradarbiavimui su pasirinktais bendraminčiais partneriais;

23. atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad geopolitinėje aplinkoje, kurioje veikia ES, vis dar vyrauja visiškas netikrumas ir pereinama nuo bendradarbiavimo prie konkurencijos; susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kaip bet kokios formos sąveika yra suginklinama, ir pažymi, kad ši tendencija kenkia tarptautiniam bendradarbiavimui šiuo metu, kai pasaulinė pertvarka turi būti vykdoma greičiau, kad būtų veiksmingai sprendžiamos pasaulinės problemos; primena, kad ES negali sau leisti užsisklęsti savyje ir turi išlikti atvira bei įsitraukusi į pasaulio reikalus;

24. primena tvirtos ir konstruktyvios partnerystės su Jungtine Karalyste svarbą; palankiai vertina naują dabartinės Jungtinės Karalystės vyriausybės postūmį apsvarstyti su ES glaudesnio bendradarbiavimo užsienio politikos ir saugumo srityje galimybes, nes tai suteiktų pridėtinės vertės tiek ES, tiek Jungtinei Karalystei; reikalauja, kad Parlamentas būtų tinkamai įtrauktas į tokius svarstymus ir būtų informuojamas apie juos;

25. primena, kad svarbiausi strateginiai ES ir jos valstybių narių santykiai toliau yra transatlantiniai santykiai – tai buvo akcentuota partneriams parodžius vienybę ir tvirtumą po Rusijos invazijos į Ukrainą; pabrėžia, kad, siekiant užtikrinti partnerių abiejose Atlanto pusėse saugumą, tvirti transatlantiniai santykiai tebėra nepakeičiami; ragina Komisiją puoselėti glaudesnius ryšius su pagrindiniais partneriais JAV ir Kanadoje, siekiant atremti pasaulinius iššūkius, darančius poveikį mūsų bendroms vertybėms, interesams, saugumui ir gerovei;

26. palankiai vertina glaudžius santykius su ES nepriklausančiomis Vakarų Europos šalimis ir ypač puikų bendradarbiavimą tam tikrose ES išorės veiksmų srityse; primygtinai ragina Komisiją modernizuoti ir tvirtinti dvišalius ES ir Šveicarijos santykius; pabrėžia, kad svarbu skatinti dar tvirtesnius santykius su Norvegija; ragina skubiai pasirašyti ES ir Andoros ir San Marino asociacijos susitarimą;

27. pakartoja, kad taikus, stabilus ir taisyklėmis grindžiamas Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas yra gyvybiškai svarbus Europos interesas; šiuo tikslu ragina užmegzti glaudesnius ryšius užsienio, saugumo ir gynybos politikos srityje su bendraminčiais partneriais regione, laikantis ES strategijos dėl bendradarbiavimo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį skatinti ES išorės veiksmų kartu su mūsų Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono partneriais, visų pirma Australija, Naująja Zelandija, Pietų Korėja ir Japonija, matomumą ir poveikį;

28. atsižvelgdamas į tai, primena išsamią ir visapusišką ES ir Japonijos partnerystę, kuri

turėtų tapti vaisingos dvišalės partnerystės, leidžiančios veiksmingai formuoti politiką daugiašaliuose kontekstuose, pavyzdžiu; pažymi, kad 2024 m. ES ir Japonija mini 50-ąsias diplomatinių santykių metines, ir tvirtai pabrėžia ES interesą per ateinančius 50 metų stiprinti ir plėsti šią partnerystę dvišaliu pagrindu; pripažįsta esminį ES ir Japonijos ekonominės partnerystės susitarimo, taip pat ES ir Japonijos strateginės partnerystės susitarimo (SPS) vaidmenį palaikant jų santykius geopolitinių neramumų metu; ragina abi šalis parodyti reikiamą politinę valią siekiant ratifikuoti SPS, visų pirma ragina tai padaryti dar jo neratifikavusias ES valstybes nares;

29. mano, kad Kinijos galios didėjimas tebėra vienas iš svarbiausių XXI a. geopolitinių iššūkių ir reikalauja daugialypio atsako, kuris leistų ES toliau bendradarbiauti su Kinija tam tikrais pagrindiniais klausimais; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį išlaikyti diplomatinį angažavimąsi, sykiu didinant ES ryžtingumą Kinijos atžvilgiu, skatinant ją prisiimti savo, kaip nuolatinės JT Saugumo Tarybos narės, atsakomybę;

30. pakartoja, kad Taivanas yra pagrindinis ES partneris ir demokratinis sąjungininkas Indijos ir Ramiojo vandenynų regione; pripažįsta Taivano svarbą užtikrinant pasaulines tiekimo grandines, ypač aukštųjų technologijų sektoriuje, ir primygtinai ragina ES ir jos valstybes nares glaudžiau bendradarbiauti su Taivanu; ragina ES ir jos valstybes nares siunčiant aiškius ir nuoseklius įspėjimus užtikrinti, kad bet koks bandymas vienašališkai pakeisti *status quo* Taivano sąsiauryje, ypač naudojant jėgą ar prievartą, nebus priimtinas ir jo kaina bus didelė; pabrėžia, kad Kinijos teritorinės pretenzijos nėra pagrindžiamos tarptautine teise; be to, smerkia tai, kad Kinija blokuoja Taivano dalyvavimą daugiašalėse organizacijose; ragina Komisiją ir valstybes nares remti prasmingą Taivano dalyvavimą atitinkamose tarptautinėse organizacijose;

31. pabrėžia, kad Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN) yra nepaprastai svarbi partnerė stiprinant taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą; remia ASEAN pastangas užbaigti derybas su Kinija dėl veiksmingo ir esminio Pietų Kinijos jūros elgesio kodekso; ragina ES aktyviau bendrauti ir bendradarbiauti su ASEAN bei dėti pastangas siekiant visapusiškos strateginės partnerystės;

32. pažymi, kad dėl geopolitinių iššūkių sustiprėjo bendras ES ir Indijos interesas užtikrinti saugumą, gerovę ir darnų vystymąsi; ragina Indijos ir ES aukščiausiojo lygio susitikime dvišalius santykius laikyti svarbiu darbotvarkės klausimu;

33. primygtinai ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį ir valstybes nares daugiausia dėmesio skirti dvišaliams santykiams su bendraminčiais partneriais Afrikoje, be kita ko, Gana, Kenija ir Senegalu, atsižvelgiant į abipusius poreikius ir interesus, kad būtų puoselėjamos tikros subalansuotos partnerystės; mano, kad principas „parama pagal pažangą“ turėtų būti visapusiškai integruotas į santykius su ES nepriklausančiomis šalimis: vadovaujantis šiuo principu ES plėtoja tvirtesnę partnerystę su tomis šalimis, kurios laikosi BUSP ir bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) principų bei pagrindinių ES vertybių; ragina ES reaguoti į šalių partnerių lūkesčius ir greitai įgyvendinti politinius susitarimus su jomis, siekiant parodyti, kad ES yra pagrindinė bei strateginė partnerė ir kad tarptautinė taisyklėmis grindžiama sistema yra pajėgi įveikti šiuolaikinius iššūkius;

34. pabrėžia, kad reikia toliau stiprinti ES bendradarbiavimą su bendramintėmis Lotynų Amerikos šalimis, ypač atsižvelgiant į didėjančią Kinijos bei Rusijos įtaką Lotynų Amerikoje ir Karibuose; ragina valstybes nares ir Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT) regione vykdyti proaktyvią diplomatiją, ypač daug dėmesio skiriant daugiašalės pasaulinės tvarkos, tarptautinės teisės ir pagarbos demokratijai bei žmogaus teisėms gynimui;

35. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užtikrinti, kad jo kadencijos prioritetas būtų bendradarbiavimas su bendramintėmis demokratinėmis valstybėmis, ir sisteminti bendradarbiavimą bei konsultacijas su bendraminčiais demokratiniais partneriais, siekiant pagerinti bendrą pasirengimą ir prieigą prie reagavimo į krizes išteklių;

36. tuo pačiu metu mano, kad svarbu kurti naujus aljansus, be kita ko, su mūsų kaimyninėmis šalimis, taip pat globaliųjų Pietų valstybėmis, atsižvelgiant į abipusius poreikius ir interesus, siekiant skatinti tikrą ir subalansuotą partnerystę;

ES veiksmų užsienyje skatinimas

37. atkreipia dėmesį į Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio, kaip sąsajų tarp BUSP ir ES išorės santykių garanto, vaidmenį siekiant užtikrinti aukščiausią ES išorės veiksmų koordinavimo ir nuoseklumo lygį; vis dėlto apgailestauja, kad kai kuriais atvejais trūksta aiškumo, susijusio su atstovavimu ES išorės lygmeniu; pabrėžia, kad reikia aiškiai apibrėžti Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio, Komisijos pirmininko ir Europos Vadovų Tarybos pirmininko kompetencijas, kiek tai susiję su ES išorės veiksmais ir atstovavimu;

38. ragina stiprinti EIVT – tiek jos būstinę, tiek ES delegacijas – suteikiant tinkamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kad ES galėtų geriau pasirengti dabartiniams ir kylantiems pasauliniams iššūkiams; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį skubiai pateikti pasiūlymų dėl būsimos ES išorės veiksmų veiklos struktūros;

39. ragina Komisiją veiksmingai ir greitai pasinaudoti strategija „Global Gateway“, nes ji yra tvari Kinijos iniciatyvos „Viena juosta, vienas kelias“ alternatyva ir priemonė ES dalyvavimui ir matomumui visame pasaulyje padidinti;

40. pakartoja, kad Parlamentas atlieka neatsiejamą vaidmenį BUSP srityje ir konkrečiai prie jos prisideda naudodamas savo parlamentinę diplomatiją, atskiras priemones, kanalus ir ryšius;

41. ragina toliau plėtoti ES prevencinę diplomatiją, įskaitant tarpininkavimą siekiant taikos ir dialogą, kaip proaktyvią užsienio politikos priemonę; primygtinai ragina EIVT vykdyti įgytos patirties pratybas;

42. dar kartą patvirtina, kokie svarbūs yra ES specialieji įgaliotiniai, propaguojantys ES politiką ir interesus konkrečiuose regionuose bei šalyse ir atliekantys svarbų vaidmenį kuriant tvirtesnę ir veiksmingesnę BUSP, nes jie užtikrina aktyvų politinį ES dalyvavimą svarbiausiose šalyse ir regionuose, veikdami kaip ES bei jos politikos

„balsas“ ir „veidas“;

43. akcentuoja, kad ES misijos ir operacijos užsienyje skatina taiką, saugumą bei pažangą Europoje ir pasaulyje; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį:

   – bendradarbiauti su Bosnija ir Hercegovina, Kosovu, NATO ir kitais atitinkamais partneriais, sudaryti sąlygas tvirtoms policijos pajėgoms nuo 2026 m. vykdyti visas pagrindines užduotis, susijusias su vidaus saugumu Bosnijoje ir Hercegovinoje bei Kosove, ir parengti pasiūlymus dėl BUSP misijų, kurias reikia pradėti 2025 m., naudojant ES greitojo dislokavimo pajėgumus prevencinio karinio pastiprinimo tikslais; primena, kad šių priemonių išlaidos, įskaitant greitojo dislokavimo pajėgumų nuolatinės parengties išlaidas, turėtų būti finansuojamos iš ES biudžeto;

   – bendradarbiauti su Kipru, Turkija, Jungtine Karalyste ir Jungtinėmis Tautomis, kad būtų įgyvendintos konkrečios Kipro buferinės zonos demilitarizavimo priemonės ir padidintas Kipro graikų bendruomenės bei Kipro turkų bendruomenės saugumas saloje;

   – pakartoti, kad remia ES policijos ir teisinės valstybės misijos Okupuotojoje Palestinos Teritorijoje (EUPOL COPPS) ir ES pasienio pagalbos misijos (EU BAM) Rafah perėjimo punktui vykdomą darbą padedant įgyvendinti Palestinos valdžios institucijų saugumo ir teisingumo sektoriaus reformą bei integruotą sienų valdymą;

44. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį vadovautis sėkmingų evakuacijos veiksmų Sudane ir sustiprintos konsulinės apsaugos pavyzdžiais ir siekti sukurti visapusišką ES piliečių apsaugos užsienyje sistemą;

III. Kita DFP ir jos parlamentinė priežiūra

45. mano, kad reikalinga tvirtesnė institucionalizuota parlamentinė ES išorės veiksmų priežiūra, įskaitant reguliarią ir savalaikę, taip pat saugią prieigą prie konfidencialios informacijos;

46. pabrėžia, kad BUSP, apimančios BSGP, srityje Europos Parlamentas vykdo savo biudžetinę funkciją kartu su Taryba; primena, kad jis taip pat atlieka šių politikos sričių politinės kontrolės ir konsultavimo dėl jų funkciją, kaip nurodyta ES sutarties 36 straipsnyje;

47. primena, kad visos BUSP ir BSGP išlaidos turėtų būti finansuojamos iš ES biudžeto, išskyrus atvejus, kai Taryba kiekvienu konkrečiu atveju nusprendžia kitaip arba išlaidos yra susijusios su karinio arba gynybinio pobūdžio operacijomis; pripažįsta, kad Taryba turi nustatyti, ar ES veiksmai užsienyje yra karinio arba gynybinio pobūdžio operacija; pabrėžia, kad visais kitais atvejais, kai priimami BUSP ar BSGP srities sprendimai, susiję su išlaidomis, Taryba turėtų apsvarstyti galimybę išlaidas finansuoti iš ES biudžeto;

48. pabrėžia, kad BUSP arba BSGP srities sprendimai, susiję su išlaidomis, visada yra esminiai šių politikos sričių pasirinkimo klausimai; ragina Komisijos pirmininko

pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį, prieš pateikiant bet kuriuos pasiūlymus dėl BUSP ar BSGP srities sprendimų, konsultuotis su Europos Parlamentu;

49. primena, kad Europos Parlamento biudžetinės funkcijos vykdymas yra neatsiejamai susijęs su jo politinės kontrolės bei konsultavimo funkcija; primena, kad ES sutarties 36 straipsniu nustatomi konkretūs Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio ir Europos Parlamento santykiai, kurie yra būtina sąlyga, kad Parlamentas galėtų vykdyti šias funkcijas, ir kad Komisijos pirmininko pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis turėtų remti Parlamentą šiuo klausimu;

50. ragina Komisiją pateikti savo pasiūlymus dėl kitos DFP pirmąjį 2025 m. pusmetį, kad būtų suteikta pakankamai laiko deryboms dėl programų; pabrėžia, kad reikia numatyti išsamesnę Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės bei Pasirengimo narystei paramos priemonės biudžeto nomenklatūrą – pagal šias priemones biudžeto valdymo institucija vykdant metinę biudžeto procedūrą nustato politikos ir geografinius prioritetus;

51. pabrėžia, kad vykdomoji institucija turi tinkamai reaguoti į kiekvieną pirmiau iškeltą klausimą; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį greitai ir raštu reaguoti į Parlamento raginimus, prašymus ir susirūpinimą keliančius klausimus; mano, kad žodiniai pareiškimai komitete ar plenariniame posėdyje gali būti pakankamas atsakymas tik išimtiniais ar skubiais atvejais; pabrėžia, kad dabartinėmis sudėtingomis geopolitinėmis aplinkybėmis strategiškai svarbus yra Europos Parlamento ir Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio glaudus bendradarbiavimas bei partnerystė; tikisi sistemingesnio keitimosi informacija prieš patvirtinant įgaliojimus ir BUSP strategijas ir geresnio informacijos apie derybas ir tarptautinių susitarimų bei susitarimo memorandumų įgyvendinimą srauto; be to, tikisi, kad Parlamentas bus veiksmingai įtrauktas į visą ES išorės politiką bei veiksmus kaip neatsiejamas Europos komandos veikėjas, taip sutelkiant parlamentinę diplomatiją Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio pastangoms remti;

°

° °

52. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.

AIŠKINAMOJI DALIS

Kiekvienais metais Užsienio reikalų komitetas, reaguodamas į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio politikai Europos Parlamentui teikiamą ataskaitą dėl bendros užsienio ir saugumo politikos, parengia rezoliuciją dėl bendros užsienio ir saugumo politikos įgyvendinimo. Šioje rezoliucijoje vertinamas BUSP įgyvendinimas ir ji yra pagrindinė Europos Parlamento indėlio į ES išorės veiksmus dalis, visų pirma atsižvelgiant į Lisabonos sutartimi Europos Parlamentui suteiktą tvirtesnę teisę tikrinti.

2024 m. pranešimas – tai šios kadencijos pirmoji rezoliucija dėl BUSP įgyvendinimo. Todėl jis taip pat turėtų būti naujos Komisijos ir vyriausiojo įgaliotinio prioritetų gairės. Šiame pranešime pirmiausia apžvelgiama Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio metinė ataskaita dėl BUSP, o tada ji papildoma Parlamento pozicijomis dėl BUSP tikslų 2025 m. Pranešėjas nusprendė daug dėmesio skirti strateginėms tendencijoms, kurios apibrėžia bendrą ES bendros užsienio ir saugumo politikos kryptį ir dėl kurių dar labiau reikia, kad ES apibrėžtų savo interesus ir panaudotų pajėgumus jiems ginti. Jie, be kita ko, yra šie:

1. Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padarinių šalinimas,
2. konfliktas ir taikos palaikymas Artimuosiuose Rytuose,
3. bendradarbiavimas su bendraminčiais partneriais ir
4. ES veiksmų užsienyje matomumas.

Pranešime kiekvienas iš šių punktų išdėstomas išsamiau ir pateikiamos gairės būsimai ES vykdomajai valdžiai apibrėžiant BUSP. Galiausiai ateities perspektyvomis grindžiamame Parlamento požiūryje į BUSP pateikiami pagrindiniai reikalavimai, susiję su kita daugiamete finansine programa ir jos parlamentine priežiūra.